

Викладач: Ренгевич О.В.

Предмет: Основи підприємництва

Урок 25

25.04.2022

Тема уроку: Ринок робочої сили. Мінімальна заробітна плата. Середня заробітна плата в країні, регіоні, своїй місцевості.

Опорний конспект

Ринок робочої сили - це форма узгодження попиту на робочу силу з її пропозицією, досягнення в нормальних умовах відносно стабільної рівноваги в цій сфері на основі державної політики, чинного законодавства та саморегулювання. Ринок праці виступає посередником між роботодавцями та найманими працівниками. На ринку одержує оцінку вартість робочої сили, визначаються умови її найму, У тому числі величина заробітної плати, умови праці, можливість отримання освіти, професійного зростання, гарантії зайнятості.

Складовими ринку робочої сили є працездатне, зайняте \ незайняте населення - це всі ті, хто за віком і станом здоров'я здатні* працювати у різних сферах суспільного виробництва.

Зайняте населення становить собою частину працездатного: населення, яка постійно виконує роботу на підприємствах, в організаціях, закладах за заробітну плату. Незайняте населення - це та частина працездатного населення, яка тимчасово не працює, але потребує роботи.

В умовах ринкової економіки робоча сила дістає адекватну ринкову ціну, яка формується в процесі взаємодії попиту і пропозиції.

Попит на ринку праці, як і на ринках інших ресурсів, є похідним від попиту на товари та послуги, що їх виробляють робітники. Крім того, попит на ринку робочої сили залежить від продуктивності праці, а також фази економічного циклу. На фазі кризи і депресії не тільки відсутній попит на додаткову робочу силу, але й має місце витіснення її із сфери виробництва. На фазі пожвавлення і піднесення попит на додаткову робочу силу зростає.

Пропозиція робочої сили - це пропонування або готовність до пропонування робочої сили будь-якою людиною працездатного віку. На пропозицію робочої сили роблять вплив такі фактори:

1) демографічна ситуація, тобто рівень народжуваності, темпи збільшення кількості працездатного населення, його статеві та вікова структура;

2) ступінь економічної активності працездатного населення;

3) еміграція населення.

Ринок робочої сили є ринком особливого роду. Його відрізняє від інших ринків відмінність товару "робоча сила" та інших товарів. Робоча сила в процесі праці створює вартість, а всі інші ресурси лише переносять свою вартість на готову продукцію. Як і будь-який інший товар, робоча сила потребує суспільно необхідних витрат на своє відтворення за даних суспільних умов. Мінімальна межа цих витрат - вартість життєвих засобів, що фізично необхідні робітникам. Водночас для відтворення робочої сили потрібно більше витрат, ніж для створення фізично необхідних робітникам життєвих засобів. Це обумовлено тим, що, по-перше, робітник старіє і залишає ринок праці, тому відтворення робочої сили повинно містити витрати на утримання сім'ї робітника; по-друге, для виконання більш складної роботи необхідний певний рівень освіти і кваліфікації робітника, що вимагає додаткових витрат на робочу силу, по-третє, на відміну від звичайних товарів, робоча сила історично розвивається і на величину її вартості впливає соціально-історичний елемент. Він виражає розвиток людини, її матеріальних і духовних потреб під впливом науково-технічного прогресу, еволюції суспільних відносин, боротьби трудящих і профспілок за поліпшення становища робітників.

Як вже зазначалося, складовою частиною ринку робочої сили є також та частина працездатного населення, яка тимчасово не працює, але не відкидає надію знайти роботу, тобто безробітні. Безробіття - це соціально-економічне явище, при якому частина робочої сили не зайнята у виробництві товарів та послуг. В реальному житті безробіття виступає як перевищення пропозиції робочої сили над попитом на неї.

До безробітних згідно з офіційною соціальною статистикою багатьох країн належать особи, які не зайняті на момент проведення опитування про їх зайнятість, що робили спроби знайти роботу протягом чотирьох минулих тижнів та зареєстровані на біржі праці. До безробітних відносять не тільки звільнених з роботи з різних причин, але й осіб, що добровільно залишили роботу і намагаються знайти нову. Структура безробіття складається з таких основних категорій робочої сили: люди, що втратили роботу внаслідок звільнення; ті, що добровільно залишили роботу; ті, хто прийшов на ринок після перерви в роботі; ті, хто вперше прийшов на ринок праці.

Система працевлаштування і перекваліфікації здійснюється з» допомогою біржі праці. Біржі праці виконують такі функції: працевлаштування безробітних, сприяння всім бажаючим змінити характер і місце роботи, вивчення кон'юнктури ринку робочої сили та надання інформації про неї, професійна орієнтація молоді, облік безробітних та виплата їм допомоги. На відміну від товарних, фондових » і валютних бірж біржа робочої сили формується державою.

В Україні біржу праці було закрито в 1930 р. як непотребу, оскільки в країні мала місце повна зайнятість. З початком ринкової трансформації економіки України безробіття в країні відновилося і виникла потреба в біржі праці. Відповідно до закону України "Про зайнятість населення" в Україні створено Державну службу зайнятості, яка включає майже 700 регіональних центрів зайнятості і практично виконує функції біржі праці

Велика важливість ринку робочої сили та його особливості зумовлюють необхідність регулювання його з боку держави. Виділяють кілька напрямів державного регулювання ринку праці:

- програми по стимулюванню зростання зайнятості та збільшення кількості робочих місць у державному секторі економіки;
- програми, спрямовані на підготовку та перепідготовку робочої сили;
- програми сприяння найму робочої сили;
- програми соціального страхування безробіття.

Підприємства, що вивільняють працівників, також мають певні зобов'язання щодо отримання ними кваліфікації, необхідної для працевлаштування.

Незважаючи на існування біржі робочої сили і державного регулювання ринку праці, в умовах ринкової економіки безробіття є його невід'ємним компонентом.

Мінімальна заробітна плата є тією найнижчою **оплатою праці**, що роботодавці можуть легально платити своїм працівникам. Тобто це та планка, нижче якої працівники не мають права продавати свою працю.

Хоча поняття мінімальної заробітної плати є у законодавстві багатьох країн, існують різні погляди про переваги та недоліки мінімальної платні. **Пропоненти** кажуть, що це підвищує стандарти життя, збільшує продуктивність праці, збільшує кількість інвестицій, оскільки доходи населення зростають. **Опоненти** кажуть, що це підвищує рівень бідності та **безробіття**, шкодить **бізнесу**, бо вимагає від підприємств підвищувати ціни продукції та послуг, щоб компенсувати більшу заробітну платню, а також сприяє розвитку чорного ринку праці. Неринкове встановлення заробітної плати паплюжить дію ринкового механізму на **ринку праці**.

Збільшення мінімальної заробітної плати урядом є способом підвищення податкових надходжень до державного бюджету, оскільки чим вищою є мінімальна заробітна плата, тим вищими є податки з неї (див. **Оподаткування заробітної плати**).

Більшість країн світу запровадили закони щодо мінімальної заробітної плати наприкінці 20-го століття.

Станом на 2020 рік найвища мінімальна зарплата в світі в швейцарській Женеві і складає близько 4000 євро.

В Україні

Мінімальна заробітна плата є державною [соціальною гарантією](#), обов'язковою на всій території України для підприємств усіх форм власності та господарювання та фізичних осіб, які використовують працю найманих працівників, за будь-якою системою оплати праці.

Мінімальна зарплата в Україні регулюється ст. 95 [Кодексу законів про працю України](#) та ст. 3 Закону України «Про оплату праці». Відповідно до цих статей, мінімальна заробітна плата — це встановлений законом мінімальний розмір оплати праці за виконану працівником місячну (погодинну) норму праці.

Розмір мінімальної заробітної плати встановлюється і переглядається відповідно до статей 9 і 10 Закону України «Про оплату праці» та не може бути нижчим від розміру [прожиткового мінімуму](#) для працездатних осіб.

Мінімальна заробітна плата встановлюється на національному рівні (однакова для всіх, відсутній регіональний, галузевий чи ін. поділ). Розмір мінімальної заробітної плати встановлюється [Верховною Радою України](#) за поданням [Кабінету Міністрів України](#) не рідше одного разу на рік законом про Державний бюджет України на відповідний рік.

Мінімальна заробітна плата в погодинному розмірі застосовується на підприємствах усіх форм власності, а також фізичними особами — підприємцями, які використовують найману працю, якщо ними встановлено погодинну оплату праці із застосуванням нормованих завдань та обліком фактичного робочого часу.

Станом на 2018 рік, в Україні мінімальну заробітну плату отримують близько 4,5 мільйона людей.

Середня заробітна плата — макроекономічний показник, що обчислюється як середнє арифметичне значення заробітних плат певної групи працівників (наприклад, по підприємству, по галузі, по регіону). Розраховується, виходячи із фонду оплати праці працівників (включаючи оплату праці сумісників), премій, надвишок, винагород за підсумками роботи за рік та одноразових заохочень.

Середня зарплата в Україні у **січні 2022** склала **14577 грн.**

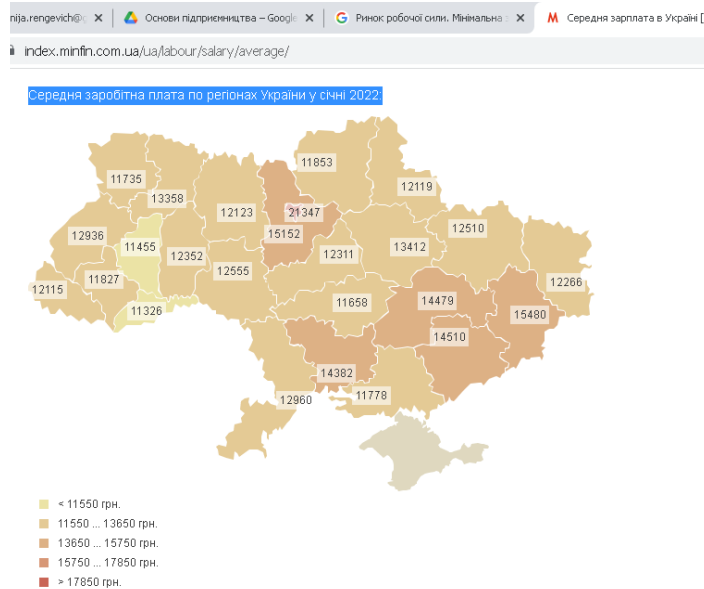
Середня місячна зарплата по регіонах України у січні 2022 (грн.)

	Середня зарплата	Зміна щодо попереднього місяця		Відхилення від середньої з/п по Україні	
Україна	14577	-2876	-16.5%		
Вінницька	12555	-2917	-18.9%	-2022	-13.9%
Волинська	11735	-2834	-19.5%	-2843	-19.5%
Дніпропетровська	14479	-1311	-8.3%	-98	-0.7%
Донецька	15480	-1711	-10.0%	+903	+6.2%
Житомирська	12123	-2498	-17.1%	-2454	-16.8%
Закарпатська	12115	-3661	-23.2%	-2463	-16.9%
Запорізька	14510	-2357	-14.0%	-68	-0.5%
Івано-Франківська	11827	-2160	-15.4%	-2750	-18.9%
Київська	15152	-2257	-13.0%	+575	+3.9%
Кіровоградська	11658	-1674	-12.6%	-2920	-20.0%
Луганська	12266	-3517	-22.3%	-2311	-15.9%
Львівська	12936	-2326	-15.2%	-1642	-11.3%
Миколаївська	14382	-4032	-21.9%	-196	-1.3%
Одеська	12960	-2418	-15.7%	-1617	-11.1%
Полтавська	13412	-2578	-16.1%	-1166	-8.0%
Рівненська	13358	-3844	-22.3%	-1219	-8.4%
Сумська	12119	-2483	-17.0%	-2458	-16.9%
Тернопільська	11455	-2928	-20.4%	-3122	-21.4%
Харківська	12510	-2333	-15.7%	-2068	-14.2%
Херсонська	11778	-2475	-17.4%	-2799	-19.2%
Хмельницька	12352	-3841	-23.7%	-2225	-15.3%
Черкаська	12311	-2110	-14.6%	-2267	-15.5%
Чернівецька	11326	-2998	-20.9%	-3252	-22.3%
Чернігівська	11853	-1684	-12.4%	-2725	-18.7%
м.Київ	21347	-5412	-20.2%	+6770	+46.4%

• без урахування окупованих територій (Криму, Севастополя, частини Донбасу)

- о Відомості за березень Держкомстатом ще не опубліковано 2022
- Див. також: <http://www.ukrstat.gov.ua>

Середня заробітна плата по регіонах України у січні 2022:

Середня зарплата в Україні становить 10847 грн на лютий 2020 року. Ви можете також відстежити динаміку зміни середньої заробітної плати по роках і місяцях і порівняти показники в різних областях і містах України. Для комплексної оцінки економічної ситуації в країні варто розглядати й інші показники, такі як індекс інфляції та споживчих цін, прожитковий мінімум, [мінімальну заробітну плату](#) та інші.

На Мінфін можна дізнатися актуальні курси долара, євро та інших валют, знайти найвигідніший [депозит](#), порівнявши умови в кращих банках країни. Наш сайт допоможе вам підібрати [кредит готівкою](#) в банках України або знайти [кредит на карту](#) онлайн в мікрокредитних організаціях, якщо вам потрібна невелика сума грошей на короткий термін. Порівняти ставки на [кредит онлайн](#) в різних МФО України можна в розділі Індексів на Minfin.com.ua.

ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ:

- Опрацюйте теоретичний матеріал.
- Зробіть стислий конспект до зошита.
- Підготуйте інформацію про “Зайняте населення за професійними групами та статтю у 2010-2021 роках”;
“Історія змін мінімальної заробітної плати”
- Зробіть скріншот виконаних завдань та надішліть на e-mail: ksenija.rengevich@gmail.com або на Viber (096 699 17 66)